

Ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος Κασσιγόνη μᾶς ἔδωσε στὴν “*Ερευνα*” (Μάιος-Ἰούνιος 1929) ἓνα μέρος ἀπὸ τὰ “Μυστήρια τῆς Κεφαλλονίας τοῦ Ἀνδρέα Λασκαράτου “Τὰ Οἰκογενειακά”. Οἱ παρατηρήσεις τοῦ Λασκαράτου πάνω στὴν οἰκογένεια, στὴν κοινωρία, εἶναι πολὺ ἐξυπνες καὶ σωστές. Ὑποθέτομε ὁμως ὅτι θὰ ὑπάρχει καὶ μιὰ δόση ὑπερβολῆς στὰ λεγόμενά του γιὰ τοὺς Κεφαλλῆνες: δὲν πιστεύομε νὰ ἦταν τόσο πιά ἐπιλήψιμοι ὅσο τοὺς περιγράφει.

Φιλολογικῶς ἔχει πολλὴν ἀξία τὸ βιβλίον. Μὲ τι εὐκολία, μὲ τι θετικότητα, μὲ τι ἀριότητα σχεδόν, γράφει τὴν δημοτικὴν ὁ Λασκαράτος. Καὶ νὰ μὴ ξεχνοῦμε ὅτι ἔγραφε στὸ 1856 — μ’ ἐλάχιστα βοηθήματα στὴ χρῆση τῆς γλώσσας ἀπὸ ἄλλους συγγραφεῖς.

Στὴν ἔκδοση αὐτὴν τῆς “*Ερευνας*” ἔχομε βιογραφικὰ τοῦ Κεφαλλῆνα συγγραφέα γραμμένα ἀπὸ τὸν κ. Μαρίνο Σιγοῦρο. Ὅταν ἦταν 12 ἐτῶν (στὰ 1923) ὁ Λασκαράτος “ἐγνώρισε στὸ σπῆτι τοῦ θείου „ του τὸν λόρδο Μπαίρον, ὁ ὁποῖος εἶχε πάγει στὴν Κεφαλληνία „ γιὰ νὰ καταρτίσῃ μικρὸ στρατιωτικὸ σῶμα ἀπὸ Σουλιῶτες προορισμένο γιὰ τὸ Μεσολόγγι. Ὁ Ἄγγλος ποιητὴς εὐχαριστεῖτο νὰ „ συνομιλεῖ καὶ ν’ ἀστεῖζεται μὲ τὸν μικρὸν Ἀνδρέα, ποῦ ἦταν „ εὐφρέστατος καὶ ζωηρὸς ἀπὸ τότε”. Σπούδασε νομικά, ἀλλὰ δὲν τ’ ἀγαποῦσε, εἶχε κλίση μᾶλλον στὴν γιατρικὴ. Στὸ Ληξοῦρι ἔκαμε δικηγόρος. Στὰ ἑπτανησιακὰ δικαστήρια ἢ ὑπηρεσιακὴ γλώσσα ἦταν ἡ Ἰταλική. Τὸ ἑλληνικὸ φρόνημα τοῦ Λασκαράτου δὲν τὸ ἀνέχονταν αὐτό· καὶ ἀγκαλιὰ καὶ ἤξερε τὰ Ἰταλικά, προσποιούνταν στὸ δικαστήριον ὅτι δὲν τὰ ἐγνώριζε καὶ ὑποχρέωνε δικαστὲς καὶ ἀντιδίκους νὰ τοῦ μεταφράζουσι ἑλληνικὰ τὰ λεγόμενα. Εἶχε διορισθεῖ κάποτε πάρεδρος δικαστῆς· καὶ ὁ παράξενος αὐτὸς δικαστὴς μιὰ του ἀπόφαση τὴν ἔγραψε σὲ στίχους. Στὰ 1859 ἔβγαλε ἐφημερίδα “*Λύχνος*”. Πολεμήθηκε δὲ μὲ δριμύτητα ἀπὸ τὸν Λομπάρδο. Ὁ “*Λύχνος*” καταδιωγμένος “φαινότανε σὰν κομήτης „ „ πότε στὴν Ζάκυνθο, πότε στὴν Ἀθήνα, πότε στὴν Κεφαλληνία”. Ὁ τελευταῖος του ἀριθμὸς (49ο) βγήκε στὰ 1868. “Δὲν πιστεύω” λέγει ὁ κ. Σιγοῦρος, “ἄλλη ἐφημερίδα ἢ περιοδικὸ νὰ ἔλαβε παρόμοια νομαδικὴν ἔκδοση· θὰ μπορούσε νὰ τὴν ὀνομάσῃ κανεὶς „ „ περιπλανώμενη δημοσιογραφία”. Στὴν νεοελληνικὴ φιλολογία πρωτοέγινε γνωστὸς στὰ 1845 ὅταν τύπωσε στὴν Ἀθήνα τὸ ποίημα “Τὸ Ληξοῦρι εἰς τοὺς 1836”. Κατὰ τὸν κ. Σιγοῦρο τὸ καλύτερον ἔργον τοῦ Λασκαράτου εἶναι τὸ “Ἰδοὺ ὁ Ἀνθρῶπος ἢ ἀνθρώπινον

χαρακτήρες. Ὁ κ. Σιγοῦρος μᾶς λέγει διάφορα γιὰ τὸν ἀφορεσμὸ τοῦ Λασκαράτου. Γιὰ τὸν τρόπο τῆς ζωῆς τοῦ μεγάλου Κεφαλλήνα παρατηρεῖ, “Ὁ φιλοπόλεμος καὶ ὀρμητικὸς αὐτὸς ἄνθρωπος ἔζησε „ πάντα τὴν εἰρηνικὴ καὶ ἀποτραβηγμένην ζωὴν τοῦ γραφείου του, „ τὴ στοχαστικὴν ζωὴν τῆς μελέτης. Ἡ ἱστορία τῆς ζωῆς μου, „ γράφει ὁ ἴδιος, εἶναι ἡ ἱστορία μιᾶς μου ἡμέρας „ καθημερινῶς ἐπανειλημμένη”.

“*Νέα Ἔστία*” Στὸ τεῦχος τῆς 1ης Αὐγούστου σημειώομε ποίημα τοῦ Καρυωτάκη “Αἰσιοδοξία”· συνεργασία τοῦ Νιρβάνα· μιὰ ὠραία κ’ ἐνθουσιώδικη κριτικὴ τοῦ κ. Κλ. Παράσχου γιὰ τὸν ποιητὴ Ρώμο Φιλύρα, τοῦ ὁποίου βρῖσκομε δυὸ ποιήματα στὸ τεῦχος τῆς 15 Αὐγούστου ὅπου συνεργάζεται καὶ ὁ κ. Δ. Καμπούρογλος.

Ἐπὶ τὸ τεῦχος τῆς 1ης Σεπτεμβρίου ξεχωρίζομε στίχους τοῦ κ. Μαρίνου Σιγοῦρου· ἄρθρο τοῦ κ. Τάκη Μπαρλᾶ. Συνεχίζεται τὸ μυθιστόρημα τοῦ κ. Ξενοπούλου “Ὁ γυιὸς μου κ’ ἡ κόρη μου”.

Στὸ τεῦχος τῆς 18ης Σεπτεμβρίου βρῖσκομε διήγημα τοῦ κ. Θρ. Καστανάκη. Ὁ κ. Χρυσάφης ἔχει ἓνα πολὺ ἐνδιαφέρον ἄρθρο γιὰ τὴν ἰσλανδικὴ ἢ προσκανδιναβικὴ λογοτεχνία· ὁ Ἄλκης Θρύλος ταξειδιώτικες ἐντυπώσεις.

“*Πρωτοπορία*” Αὐγουστος - Σεπτέμβριος 1929. Ἄπτην ὕλη· ποίημα τοῦ Αἰμ. Ριάδη “Βέρροια”, ἄρθρο τοῦ κ. Γιοφύλλη “Συλλογισμοὶ γιὰ τὴ Βυζαντινὴ ζωγραφία”. Ὁ κ. Π. Πρεβελάκης μεταφράζει τὸ προοίμιον τοῦ ἔργου τοῦ κ. Καζαντζάκη “*Toda Raba*” ποὺ θὰ κυκλοφορήσῃ γαλλικὰ σὲ ἔκδοσιν Rieder. Ἡ “*Πρωτοπορία*” τυπώνει καὶ ἓνα διήγημα τοῦ μεγάλου Ψυχάρη “Ἡ Σαρκοανάφτρα”.

“*Ἰόνιος Ἀνθολογία*” Ἰούλιος - Αὐγουστος - Σεπτέμβριος. Τὸ τεῦχος αὐτὸ τοῦ καλοῦ περιοδικοῦ πολὺ ἐνδιαφέρον. Ξεχωρίζομε ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν μετάφρασιν ποὺ ἔκανε ὁ Βενιζέλος τοῦ Θουκυδίδου κ’ ἓνα βιογραφικὸ σημεῖωμα γιὰ τὸν Βενιζέλον τοῦ Δ. Βελλιανίτη. Ὁ κ. Βάσας γράφει γιὰ τὸ Ἰόνιον θέατρο. Τὸ ποίημα τοῦ Παλαμᾶ *Novissima Verba* μᾶς ἄφησε ἀσυγκίνητους. Βρῖσκομε ἀκόμα ἀποσπάσματα ἀπὸ βιβλίον τῆς κ. Χατζημιχάλη ποὺ κυκλοφόρησε τελευταῖα “ὑποδείγματα ἑλληνικῆς διακοσμητικῆς”· ποίημα τοῦ κ. Μαρίνου Σιγοῦρου· συνέχεια τοῦ ἄρθρου τοῦ κ. Ν. Β. Τωμαδάκη “Ὁ Σολωμὸς καὶ ἡ γλῶσσα μας”.

Ἡ “*Ατλαντὶς*” τῆς Νέας Ὑόρκης μᾶς ἔδωσε τὸν Σεπτέμβριον ἓνα πολὺ καλὸ τεῦχος. Ὁ κ. Α. Β. Δασκαλάκης γράφει σχετικὰ μὲ τὸν ἑλληνικὸ στρατὸ τῆς Αἰγύπτου στὸν καιρὸ τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντα. Γιὰ τὸν στρατὸν αὐτὸ ἀσχολήθηκε, μὲ πολλὴ προσοχὴ καὶ ἱστορικὴ κρίση, ὁ κ. Πολίτης στὸ γνωστὸ ἔργο του περὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Αἰγύπτου. Ἡ “*Ατλαντὶς*” μᾶς δίδει μιὰ χαλκογραφία τοῦ 1799 ποὺ παριστάνει στράτιωτὴ τοῦ ἑλληνικοῦ τάγματος τῆς Αἰγύπτου. “Μιὰ Ἡμέρα εἰς τὴν Πάρον” μᾶς παρέχει πληροφορίες γιὰ τὸ νησί· διαβάζομε περιγραφή (συνοδοευομένη μὲ φωτογραφία) μιᾶς ἐκκλησίας τῆς Πάρου, τῆς “ἑκατονταπυλιανῆς” ποὺ εἶναι κτίσμα τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ· ὁ Βυζαντινολόγος κ. Σωτηρίου λέγει ὅτι ὁ ρυθμὸς τῆς “εἶναι ἐκ τῶν σπανιωτέρων καὶ πολυπλοκοτέρων εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχιτεκτονικὴν”. Σημειώομε διήγημα τοῦ Βουτυρᾶ “Ἡ ἐκδίκηση ποὺ θὰ ἔρθῃ”.

“*La Revue Nouvelle*”. Juillet - Août 1929. Μὲ συνεργασία Marie - Aimée Méraville, Louis Ernié, Pierre d'Exideuil (μελέτη γιὰ τὸν James Joyce), βιβλιοκρισίες, σημειώματα.

“*Προῆ*” Αὐγουστος - Σεπτέμβριος, Ἀθήνα. Περιέχει ἓνα ἐνδιαφέρον γράμμα τοῦ Σικελιανοῦ σχετικὰ μὲ τὴν αἴτηση τοῦ περιοδικοῦ γιὰ συνεργασία καὶ ἓνα πολὺ ὠραῖο ποίημά του “Σὰν τραγούδησα τὸ πρῶτο μου τραγούδι”.

“*Ἑλληνικὰ Γράμματα*” ἑβδομαδιαῖο περιοδικό. Ἀθήνα. Ἀπτὰ τεύχη τοῦ Σεπτεμβρίου: Ὁ κ. Γερ. Σπαταλάς ἀρχίζει νὰ δημοσιεύει μὲ συνέχεια τὴ ζωὴ τῶν λογίων καὶ καλλιτεχνῶν στὸ “Μαῦρο Γάτο” γνωστὸ “φιλολογικὸ καφενεῖο” τῆς Ἀθήνας ἀπτὰ 1920 ὡς τὰ 1925. Ὁ κ. Ἀναστ. Δρίβας γράφει γιὰ τοὺς γλύπτες Γεώργιο, Λάζαρο καὶ Μάρκο Φυτάλη.

Ἡ ὠραία εἰκόνα τοῦ ἐξώφυλλου στὸ τεῦχος τῆς 28 Σεπτεμβρίου εἶναι τοῦ γνωστοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ ζωγράφου μας κ. Μίμη Παπῶδημητρίου.

“*Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρηση*”. Αὐγουστος - Σεπτέμβριος. Ἐνα βιογραφικὸ σημείωμα τοῦ δημοσίου βίου τοῦ Ἰῶνα Δραγούμη, 1878-1920, καὶ ἓνα ἀνέκδοτο ἀπόσπασμα ἀπτὸ ἡμερολόγιό του· συνεργασία Μαριέττας Μινώτου.

“*Ναυτικὴ Ἑλλὰς*”. Λάβαμε τὰ τεύχη τοῦ Ἰουλίου, τοῦ Αὐγούστου, καὶ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ πολὺ ὠραίου αὐτοῦ περιοδικοῦ.

Σημειώνομε “Ένα Όνειρο” του Π. Χόρν· “Ο Τάγκος” του Δ. Καμπούρογλου, ακαδημαϊκού· “Τό Γαλαξειδι” του Σ. Λογοθέτη· “Τό Νησί τής Άνδρου” του Π. Α. Τριανταφυλλοπούλου.

“Πανόραμα” Ιούλιος 1929, Αύγουστος 1929. Βρίσκομε στίχους του Π. Βρисиμιτζάκη, άρθρα για ύγιεινή του κ. Χ. Όρφανίδη· για τόν έν διασπορά έλληνισμό του πρεσβυτέρου Β. Καμίση· για τά άραβικά φύλλα του Λονδίνου του καθηγητή Ε. Μιχαηλίδη· εικόνες άπτην Ήπειρο. Στο τεύχος του Ιουλίου τυπώνονται ωραϊοι στίχοι του Προβελέγγιου.

“Κόσμος” Αύγουστος - Σεπτέμβριος, Κάϊρον. Με συνεργασία Γ. Βερβενιώτου, Μ. Ροδά, Ι. Σκαραβαίου, Σ. Καρακάση, Π. Βρисиμιτζάκη.

“Ακαδημαϊκή Ιατρική” δεκαπενθήμερος έπιστημονική έπιθεώρησης, Άθήναι.

“La Semaine Egyptienne” Κάϊρο. Σημειώνομε (άρ. 34 35 Αύγουστος) στίχους του κ. Φιλεάς Λεμπέγκ, διήγημα τής κ. Σκαβαβή, άρθρο για τό άλφάβητο του κ. Βάλσα.

“Cinegraphe Journal” έβδομαδιαίο περιοδικό, Άλεξάνδρεια. Τά φυλλάδια του καλού αυτού περιοδικού έχουνε πάντα φιλολογική ύλη — ειδήσεις και ανέκδοτα για συγγραφεις, κρίσεις πάνω σέ βιβλία — πολύ ένδιαφέρουσα, κ’ εικονογράφηση πολύ επίκαιρη. Τόν Αύγουστο τό Cinegraphe Journal έβγαλε ένα χαριτωμένο “Numero des Plages”.

“Journal des Hellènes”. Παρίσι. Σημειώνομε άρθρο του κ. Φιλαδελφέως για τες ανασκαφές τής αγοράς των Άθηνών, μιá ωραία φωτογραφία του Πατριάρχου Ίεροσολύμων Δαμιανού με γύρω του δώδεκα άρχιερείς, άρθρο για τήν Κυπριακή πρεσβεία που βρίσκεται στο Λονδίνο.

“Αλήθεια”. Λεμεσός. Ή παλαιά αυτή Κυπριακή έφημερίδα παρέχει στους αναγνώστες της πολύ καλά άρθρα, τά πιό πρόσφατα νέα. Ό άλεξανδρινός της ανταποκριτής κ. Γ. Χατζηνικολάου κρατεί ένήμερους τούς Κυπρίους για ό,τι αξιοσημείωτο συμβαίνει σχετιζόμενο και με τούς Κυπρίους τής Άλεξανδρείας, και γενικά με

τούς Ἕλληνας τῆς πόλεως μας. Σὲ μερικά ἀπὸ τὰ φύλλα τῆς “Ἀλήθειας” διαβάσαμε ποιήματα τοῦ κ. Π. Δρουσιώτη — “Ἐνας Περιπατος”, “Ἐρωτικὸ Παράπονο”.

“*Διθιοπικὸς Κόσμος*” Ἀδδὶς Ἀμπάμπα. Ἐκπληρώνει ἐξαιρέτως τὸ σκοπὸ νὰ χορηγεῖ σὶν ἑλληνισμὸ τῆς Ἀβυσσηνίας ἓνα καλοτυπωμένο καὶ καλὰ συνταγμένο ὄργανο γιὰ χρησιμοποίησιν ἐν τῇ δράσει του. Ἀπὸ τὴν ἀρθογραφία του: “Οἱ Ἕλληνες γονεῖς εἰς πρῶσιν”, “Ἀθροῖα Μετανάστευσις” (φύλλο 31 Αὐγούστου).

“*Νέα Ἠχώ*”, ἡμερησίδια τοῦ Πόρτ-Σάϊτ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ὁ ΓΙΑΝΝΗΣ ΨΥΧΑΡΗΣ πέθανε. Εἶναι παράξενο μὰ κανεὶς μας δὲ σκεφτότανε πὼς κι’ ὁ Ψυχάρης σὰν ἄνθρωπος θάσβυνε μιὰ μέρα· εἶχε τόση ζωτικότητα ὡς τὴν ὕστερή του πνοή, τόση ὀρμή, τόση δραστηριότητα ὡς τὰ χεῖρ ἀκόμα διαβίσαμε τὶς πολεμικὰς του τὶς παληκαρίσιες, τὰ σπαρταριστὰ λογοτεχνήματά του καὶ δὲν πῆγαινε ὁ νοῦς μας πὼς θὰ μᾶς ἄφηνε.

Πάνω ἀπὸ ἐπιστήμονας, πάνω ἀπὸ λογοτέχνης ὁ Ψυχάρης ἦτανε μεγάλος ἄνθρωπος, ἐξαιρετικὴ νεοελληνικὴ μορφή. Ἀπὸ κείνους ποὺ ἔχουνε τὴν πυγμὴ νὰ γκρεμίζουν εἰδῶλα, ν’ ἀνατρέπουν καθιερωμένα συστήματα· ἀπὸ κείνους ποὺ ποδοπατοῦν προλήψεις γιὰ νὰ σώσουν, νὰ ξυπνήσουν, νὰ ὀδηγήσουν λαοὺς. Ὁ νεοελληνικὸς λαὸς μαράζωνε μὲς σὲ μιὰ ἐπίπλαστη γλώσσα, μέσα σ’ ἓνα ἀνυπόφορο λογιωτατισμὸ, μὲς σὲ μιὰ ψεύτικη θέση, κι’ ἂν δὲν ἔρχονταν ὁ Ψυχάρης ὡς τὰ σήμερα, χῶρια ἀπὸ μονομερεῖς ἐξαιρέσεις, θάχαμε παραμερισμένη τὴν ἀγνή λαϊκὴ μας λαλιά. Τὶ τάχα κι’ ἂν οἱ γράφοντες δὲν ἀκολουθοῦν ὅλους ὅλους τοὺς κανόνες τοῦ Ψυχαρικοῦ συστήματος; — Οἱ ἐπαναστάτες πᾶνε πάντα στὰ ἄκρα. Αὐτὸς στάθηκε ὁ δυνατὸς ἐπαναστάτης ποὺ μᾶς ἔβγαλε ἀπὸ τὴν ἀδρά-